



Studii și comentarii

CZU 343.13

DOI 10.5281/zenodo.5173996

RAPORTUL DINTRE MĂSURILE SPECIALE DE INVESTIGAȚII ȘI ACȚIUNILE DE URMĂRIRE PENALĂ ÎN REGLEMENTAREA JURIDICĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Boris GLAVAN,*doctor în drept, conferențiar universitar*

Raportul dintre măsurile speciale de investigații și acțiunile de urmărire penală constituie una dintre cele mai complicate și actuale probleme juridice specifice Republicii Moldova. În lucrare autorul pune în discuție prevederile legale naționale care împiedică soluționarea pozitivă a acestei probleme, scoate în evidență asemănările și deosebirile esențiale dintre aceste două entități și analizează deosebirile dintre statutul juridic al rezultatelor obținute, pe de o parte, prin efectuarea măsurilor speciale de investigații și, pe de altă parte, prin realizarea acțiunilor de urmărire penală.

Cuvinte-cheie: activitate specială de investigații, măsuri speciale de investigații, tehnici speciale de investigare, proces penal, urmărire penală, procedeu probatoriu, probă.

RELATIONSHIP BETWEEN SPECIAL INVESTIGATION MEASURES AND CRIMINAL PROSECUTION ACTIONS IN THE LEGAL REGULATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Boris GLAVAN,*PhD, Associate Professor*

The relationship between special investigative measures and criminal prosecution is one of the most complicated and current legal issues specific to the Republic of Moldova. In the paper the author discusses the national legal provisions that prevent the positive solution of this problem, highlights the essential similarities and differences between these two entities and analyzes the differences between the legal status of the results obtained, on the one hand, by conducting special investigative measures and, on the other hand, by carrying out criminal prosecution actions.

Keywords: special activity of investigations, special measures of investigations, special techniques of investigation, technical supervision, criminal trial, prosecution, evidentiary procedure, evidence.

Introducere. Reforma juridică din 2012 în domeniul activității speciale de investigații (ASI) din Republica Moldova pe lângă unele beneficii a generat și multe probleme atât de ordin teoretic, cât și practic. Printre acestea sunt chestiunile legate de raportul dintre măsurile speciale de investigații (MSI) și acțiunile de urmărire penală (AUP). Completarea CPP al RM cu 15 MSI(art.132²) și adoptarea Legii nr.59/2012 *privind activitatea specială de investigații* în care se regăsesc aceleași măsuri și plus încă altele 5, în total 20 MSI (art.18), a

produs confuzii în vederea raportului dintre aceste două liste de MSI. Totodată, rămâne incert și raportul dintre MSI prevăzute în CPP și acțiunile de urmărire penală tradiționale (ceretarea la fața locului, interogarea martorului, prezentarea spre recunoaștere etc.). Sunt aceste două tipuri de acțiuni (MSI/AUP) identice, în sensul că sunt ambele procedee probatorii, sau totuși au statut juridic diferit? Rămân MSI prevăzute în CPP parte componentă a ASI sau depășesc limitele acesteia? Care sunt principiile după care ar trebui să se realizeze respecti-



vele măsuri?

Întrebări apar și în legătură cu Nomenclatorul specialităților științifice [4], dat fiind faptul că Dreptul procesual penal și *Activitatea specială de investigații* sunt specialități diferite: 554.03. - Drept procesual penal și 554.04. - Criminalistică, expertiză judiciară, investigații operative. Astfel, experții în materii diferite au păreri împărțite în privința identificării specialității în cazul în care tema tezei de disertație vizează efectuarea MSI în procesul penal.

Metodologia studiului cuprinde metodele tradiționale de cercetare: logică, analiză și sinteză, deducție și inducție, observație și comparație. În baza analizei materialelor pertinente (literatura de specialitate, note și avize ale proiectelor de lege, alte materiale relevante) sunt formulate concluziile și sugestiile corespunzătoare.

Rezultate obținute și discuții. Caracterul inconsecvent al unor reglementări juridice din legislația Republicii Moldova în materia măsurilor speciale de investigații generează confuzie referitor la statutul lor juridic. Vorbind despre aceleași instrumente juridice, legiuitorul a folosit într-un caz termenul „*măsuri speciale de investigații*” (art.132¹alin.(1) CPP al RM / art.18 Legea nr.59/2012), iar în alt caz termenul „*acțiuni de urmărire penală*” (art.132¹alin.(2) CPP al RM).

Complexitatea problemei abordate derivă și din considerentul că legislația națională nu definește nici noțiunea de *măsuri speciale de investigații*, dar nici pe cea de *acțiuni de urmărire penală*. Dacă presupunem că aceste două noțiuni sunt sinonime și se raportează la termenul procedee probatorii, atunci apare întrebarea: Ce statut juridic au MSI prevăzute în CPP (art.132²alin. (1) pct. 1) lit. c), g) și h) CPP al RM) dar realizate în afara procesului penal (art.18 alin.(3¹) Legea nr.59/2012), fiind vorba despre: interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor; documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistem de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice; colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice? Sunt aceste MSI sau nu sunt procedee proba-

torii? În principiu, indiferent că sunt efectuate în PP sau în afara acestuia, după formă și conținut ele sunt aceleași. Dar dacă așa stau lucrurile, atunci prin ce se deosebește statutul acestora de statutul celorlalte măsuri care se realizează doar în afara PP?

Conform prevederilor art.18 al Legii nr.59/2012 măsurile prevăzute la alin. (1) pct. 1) (opt MSI autorizate de judecătorul de instrucție)¹, precum și cele prevăzute la alin. (1) pct. 2) lit. c), e), și f) (trei MSI autorizate de procuror)² se efectuează numai în cadrul PP. Celelalte măsuri prevăzute la alin. (1) pct. 2) (șase MSI autorizate de procuror)³ se efectuează atât în cadrul unui PP, cât și în afara acestuia. Măsurile prevăzute la alin. (1) pct. 3) (trei MSI autorizate de conducătorul subdiviziunii specializate)⁴ se efectuează în afara procesului penal. Măsurile prevăzute la alin. (1) pct. 1) lit. c), g) și h)⁵, precum și cele prevăzute la alin. (1) pct. 2) pot fi efectuate în afara unui

¹ 1) Cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat; 2) Supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea; 3) Interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor; 4) Reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimiterilor poștale; 5) Monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice; 6) Monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară; 7) Documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistem de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice; 8) Colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice.

² 1) Controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate; 2) Supravegherea transfrontalieră; 3) Livrarea controlată.

³ 1) Identificarea abonatului, proprietarului sau a utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic; 2) Urmărirea vizuală; 3) Investigația sub acoperire; 4) Colectarea mostrelor pentru cercetarea comparată; 5) Cercetarea obiectelor și documentelor; 6) Achiziția de control.

⁴ 1) Chestionarea; 2) Culegerea informației despre persoane și fapte; 3) Identificarea persoanei.

⁵ Interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor; documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistem de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice; colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice.



proces penal, în cadrul testului de integritate profesională, cu autorizarea judecătorului, în condițiile Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale.

Rezultă că vorbim despre unele și aceleași instrumente juridice (procedee de cunoaștere) doar că au statut diferit în funcție de faptul dacă sunt aplicate în procesul penal sau în afara acestuia. Prin urmare, se pare că din perspectiva procedurii penale acestea se numesc procedee probatorii, iar din perspectiva ASI acestea sunt MSI.

Și totuși nu este suficient de clar statutul juridic al MSI aplicate în cadrul PP. Deși am putea crede că acestea ar fi procedee probatorii, totuși trebuie să spunem că ele nu sunt pe picior de egalitate cu procedeele probatorii tradiționale (cercetarea la fața locului, interogarea, percheziția etc.), ele aplicându-se în mod subsidiar, atunci când pe altă cale este imposibil de continuat cercetările (art.132¹ alin.(2) CPP), promovându-se în acest fel, vorba profesorului Sheifer S.A., principiul lui Niccolò Machiavelli: *scopul scuză mijloacele*[6].

Pe de altă parte, nici rezultatele obținute prin „noile procedee probatorii” nu se bucură de egalitate, deoarece nu li se acordă suficientă credibilitate. Fiind obținute în condiții oculte față de participanții la raportul procesual penal, se pare că se încalcă unul din principiile de bază ale PP – egalitatea armelor, deoarece apărarea este lipsită de posibilitatea verificării aspectului legalității obținerii probelor prin noile procedee probatorii în cadrul cărora s-ar putea aplica – șantajul, abuzul de încredere, provocarea, constrângerea psihică sau fizică etc. Anume din aceste considerente legiuitorul a stabilit că „*Hotărârea de condamnare nu se poate întemeia, în măsură determinantă, pe... probele obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații*” (art.101 alin.(5) CPP).

Din cele expuse, observăm că probele obținute în urma realizării MSI au o valoare inferioară față de probele obținute prin acțiunile de urmărire penală. Acest fapt însă vine în contradicție deja cu un alt principiu al PP: „nici o probă nu are o valoare dinainte sta-

bilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată” (art.27; art.101 alin.(3) CPP).

În felul acesta, am ajuns să vorbim despre o categorie specifică de probe, care se deosebesc de cele obținute prin procedeele probatorii tradiționale, având o valoare inferioară acestora. Se pare că legiuitorul a mers pe această cale deoarece nu există suficientă încredere în probele obținute în urma efectuării MSI. Dar dacă nu există încredere, atunci de ce se mai numesc probe?

Desigur că veridicitatea probelor obținute prin AUP este asigurată prin răspunderea penală stabilită pentru furnizarea informațiilor false (ex: pentru declarații mincinoase de către martor sau partea vătămată, concluzii false de către specialist sau expert (art.312 CP)), iar veridicitatea informațiilor obținute prin MSI nu se bucură de astfel de garanții, respectiv astfel de informații au un caracter de veridicitate nesigur, veridicitatea lor bazându-se mai mult pe încrederea în cel care a furnizat informațiile corespunzătoare.

Dacă, de exemplu, declarațiile unei persoane (martor sau parte vătămată) despre o anumită infracțiune au fost acumulate cu încălcarea rigorilor CPP (nu a fost prevenită asupra răspunderii penale pentru darea de declarații false (art.105, 111 CPP)), atunci aceste declarații conform art.94 CPP nu pot fi admise ca probe, deoarece s-ar putea ca persoane nevinovate să fie condamnate pe nedrept și nimeni din cei care au făcut mărturii false să nu poarte nici o răspundere. Anume pentru a evita astfel de situații s-a formulat la nivel de principiu de drept conform căruia mai bine să fie salvat un vinovat decât să fie condamnat un nevinovat⁶.

Cele spuse nu trebuie înțelese în sensul diminuării valorii informațiilor obținute prin efectuarea MSI. Informațiile obținute astfel sunt foarte prețioase, în primul rând, sub aspectul operativității lor, acestea oferind opor-

⁶ În art.1 al CPP se menționează „...orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată”.



tunitatea realizării măsurilor de neamânat, în-lăturării amenințărilor iminente, deseori chiar foarte periculoase ce pot produce prejudicii irecuperabile. Se poate întâmpla însă ca aceste informații să nu fie adevărate, demonstrându-se într-un final că în discuția interceptată, de exemplu, s-a mințit, sau s-a urmărit o manipulare, o dezinformare. Atunci atare situații necesită tratate ca pe niște alarme false. Folosirea însă a acestor informații în calitate de probe fără a trece examenul procesual penal poate conduce la condamnarea persoanelor nevinovate. În activitatea de urmărire penală accentul se pune pe siguranța informațiilor, iar în activitatea specială de investigații accentul stă pe operativitatea obținerii lor. Nu în zadar legea anterioară se numea „cu privire la activitatea *operativă de investigații*” (Legea nr.45/1994).

Includerea în CPP a unui șir de MSI vorbește despre dorința legiuitorului de a acorda mai multă valoare informațiilor obținute prin aceste instrumente juridice anume sub aspectul probatoriului penal și acest pas este pe deplin înțeles mai ales în condițiile în care acumularea probelor prin căile tradiționale devine din ce în ce mai dificilă. Lumea criminală se autoperfecționează continuu și folosește la maxim toate inovațiile progresului tehnico-științific. Totodată, trebuie de menționat că doar prin simpla introducere a respectivelor MSI în CPP nu sporește cu nimic gradul de credibilitate al informațiilor obținute astfel.

Prin urmare, ajungem la concluzia că informațiile obținute prin MSI nu trebuie folosite direct ca probe în procesul penal, dar necesită să parcurgă o procedură prealabilă de verificare sub toate aspectele procedurii penale.

Dacă analizăm mai bine dispozițiile CPP cu privire la MSI observăm că de fapt nu se spune că prin realizarea MSI s-ar obține probe, ci informații care pot deveni probe. Chiar în denumirea unor măsuri de investigații se vorbește despre obținerea informațiilor și nu a probelor – „colectarea *informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice*” (art.132² CPP alin.(1) lit.h)). Tot despre

informații se spune și în restul reglementărilor cu privire la realizarea MSI: „... *mijloace tehnice speciale pentru obținerea în secret a informației*” (art.132² CPP alin.(2)); „... *datele sau informațiile obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații ...*” (art.132⁵ CPP alin.(10), (11)); „... *purtătorul material de informații care conține rezultatele măsurilor speciale de investigații*” (art.132⁵ CPP alin.(2)) etc.

Așadar, prin realizarea MSI se obțin informații, nu probe. Ca aceste informații să devină probe ele vor fi mai întâi verificate sub aspectul legalității, după care procurorul, respectiv judecătorul de instrucție va întocmi o ordonanță/ încheiere în acest sens (art.132⁵ CPP alin.(7)).

Deci informațiile vor deveni probe doar după emiterea ordonanței/ încheierii care atestă legalitatea și relevanța lor. Este ca și cum ai învăța să devii conducător auto, dar până nu susții cu brio examenul de evaluare finală în fața autorității competente nu vei fi recunoscut ca atare și nu vei obține permisul de conducere.

În literatura de specialitate există opinia [5], împărtășită și de unii conaționali de ai noștri [3], conform căreia probele sunt entități extraprocesuale și există în afara procesului penal indiferent de faptul dacă existența lor este ori nu cunoscută de organul judiciar, sau dacă au fost ori nu acestea administrate prin mijloacele de probă corespunzătoare.

Contrar acestui concept, prevederile CPP spun expres altceva: „probele sunt *elemente de fapt, dobândite în modul prevăzut de prezentul cod, ce servesc la constatarea împrejurărilor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei penale*” (art.6 pct.33; art.93 CPP alin.(1)).

Deci probele nu sunt doar elementele de fapt, dar elementele de fapt care, legiuitorul concretizează, însușesc anumite caracteristici:

a) să fie dobândite în modul prevăzut de prezentul cod, și

b) să servească la constatarea împrejurărilor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei penale.



Lipsa cel puțin a unei dintre aceste caracteristici echivalează cu inexistența probei.

Prima caracteristică spune ca „*datele de fapt trebuie să fie dobândite în modul prevăzut de prezentul cod*”, respectiv dacă datele de fapt nu au fost încă dobândite, atunci ele nu pot fi numite probe, rămân să fie numite în continuare tot date de fapt, adică informații. Referitor la acțiunea de dobândire a informațiilor legiuitorul iarăși cere ca aceasta să aibă loc într-un anumit mod, și anume cel prevăzut de prezentul cod.

Aici apare o altă întrebare: care este modul prevăzut de CPP pentru obținerea datelor de fapt la realizarea MSI? În CPP este descrisă doar procedura de autorizare, verificare și legalizare a rezultatelor MSI dar nu și cea de efectuare a MSI, adică de dobândire a datelor de fapt. Evident, această procedură este reglementată de actele departamentale secrete ce constituie bază normativă pentru ASI și nu pentru PP.

În felul acesta ajungem să înțelegem că ASI nu este parte a PP, ambele activități pot și trebuie să conviețuiască, dar totuși rămân diferite. Se pare că mai corect ar fi să spunem: „MSI realizate pentru PP” sau „MSI realizate pe durata PP” dar nu „MSI realizate în cadrul PP”. Ori, expresia „în cadrul PP” folosește în Legea 59/2012 trebuie înțeleasă ca referindu-se la perioada de realizare a PP (de la și până la) și nu la complexul de acțiuni ale acestuia, deoarece nu fac parte din cumulul de acțiuni ale organului de urmărire penală și nici ale instanțelor de judecată.

În alin.(1) al art.1 CPP al RM se spune expres: „Procesul penal este **activitatea organelor de urmărire penală** și a **instanțelor judecătorești**...”, iar conform alin.(3) al art.132² CPP: „*Măsurile speciale de investigații se efectuează de către ofițerii de investigații ai subdiviziunilor specializate ale autorităților indicate în Legea privind activitatea specială de investigații*”. Conform prevederilor alin.(1) al art.6 Legea nr.59/2012, „Activitatea specială de investigații **se efectuează de către ofițerii de investigații** ai subdiviziunilor specializate din cadrul ori subordonate Ministerului Afa-

cerilor Interne, Ministerului Apărării, ...”, iar în temeiul art.55; 56 CPP **urmărirea penală se efectuează de către ofițerii de urmărire penală** din Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Vamal și Centrul Național Anticorupție.

Astfel, observăm că ofițerii de investigații și ofițerii de urmărire penală sunt organe diferite și activitățile pe care le desfășoară aceștia tot sunt diferite. Organele de urmărire penală pot solicita în caz de necesitate anumite informații de la un alt organ care, la rândul său, are propria sa activitate și este în măsură să satisfacă solicitarea. De exemplu, organul de urmărire penală poate să solicite de la Banca Națională informații cu privire la cursul valutar pentru o anumită perioadă de timp. Respectiv Banca va da curs solicitării și va realiza o anumită activitate în acest sens și care se va finaliza cu un anumit răspuns, însă această activitate va rămâne să se numească tot bancară dar nu procesual-penală, și cu atât mai mult de urmărire penală. Același lucru se poate spune și despre activitatea altor instituții fie ele de stat sau private. Exact la fel stau lucrurile și în cazul activității speciale de investigații. Chiar dacă organele care practică această activitate sunt tot organe de stat, ele rămân să fie totuși altele decât cele de urmărire penală.

Organele ASI au propriile sarcini (art.2 Legea nr.59/2012) și nu activează doar atunci când vine solicitarea din partea organului de urmărire penală. Chiar dacă actualmente CPP a reglementat anumite proceduri de autorizare și valorificare a rezultatelor ASI, aceasta din urmă nu s-a transformat în urmărire penală, tot ASI a rămas. Nu în zadar Secțiunea a 5-a din Capitolul III al CPP este intitulată „*Activitatea specială de investigații*”, deoarece este altă activitate decât cea de urmărire penală și alta decât cea judecătorească.

Așadar, prin efectuarea MSI se obțin informații și nu probe. Această concluzie rezultă și din prevederile alin.(4) art.93 CPP în care se menționează expres: „*Datele de fapt obținute prin activitatea specială de investigații pot fi admise ca probe* numai în cazurile în care ele au fost administrate și verificate prin intermediul mijloacelor prevăzute la alin.(2),



în conformitate cu prevederile legii procesuale, cu respectarea drepturilor și libertăților persoanei sau cu restricția unor drepturi și libertăți autorizată de către instanța de judecată”. Atragem atenția că legea nu spune: „Probele obținute prin ASI ...” dar „Datele de fapt obținute prin ASI ...”.

La determinarea probelor în PP legiuitorul a folosit două metode – una pozitivă și alta negativă. Metoda pozitivă este folosită pentru a arăta care date de fapt pot fi considerate probe (alin.(1) al art.93 CPP). Pe aceasta am analizat-o mai sus. Metoda negativă este folosită pentru a indica care date de fapt nu pot fi considerate probe, ea fiind folosită în prevederile art.94 CPP, indicându-se expres: „În procesul penal nu pot fi admise ca probe ... datele care au fost obținute: prin tortură, încălcarea esențială a drepturilor persoanei ...”. Deci nu este suficient ca datele de fapt obținute prin MSI să fie doar veridice și pertinente, mai trebuie să fie verificat și modul de dobândire al lor, că nu s-a folosit tortura, provocarea, încălcarea esențială a drepturilor persoanei etc.

Proba în procesul penal este o noțiune juridică, definită prin lege și care diferă de noțiunea de probă folosită în vocabularul cotidian. Noțiunea de probă ca și categorie socială are un conținut mult mai larg și mai informal decât cel al noțiunii de probă în sens juridic. Ceea ce în circuitul social numim probe din perspectiva procesului penal arată ca și date de fapt care pot în perspectivă deveni probe dacă vor corespunde cerințelor procesuale și vor fi admise ca atare. Deci nu putem spune că există probe pe o anumită cauză penală atâta timp cât datele de fapt nu au fost administrate corespunzător. În natură, zice în același context profesorul Sheifer S.A., nu există probe „gata făcute”, adică declarații, concluzii etc. care ar urma să fie doar administrate⁷. Pentru ca anumite date de fapt să obțină statutul de probă, ele trebuie mai întâi dobândite, examinate și apoi admise ca atare.

Concluzii și recomandări

1. Includerea MSI în CPP al RM nu a condus la fuziunea acestora cu AUP. Chiar dacă ambele instituții se regăsesc în același capitol, totuși ele rămân în continuare să fie diferite. Deși respectivul capitol face referință la procedeele probatorii, vedem că doar AUP pot fi considerate astfel în timp ce MSI nu pot însuși această calitate, deoarece prin efectuarea lor nu se obțin probe, ci informații care ar putea ulterior deveni probe. Anume aceasta și este deosebirea esențială dintre AUP și MSI.

2. Dorința legiuitorului de a valorifica rezultatele MSI și ale folosi în calitate de probe în procesul penal a și fost motivul de bază care a condus la includerea MSI în CPP. Faptul că legiuitorul păstrează o doză de neîncredere față de probele obținute pe calea MSI comparativ cu cele obținute în urma efectuării AUP demonstrează o dată în plus că aceste două instituții nu pot fi identice. Și dacă la nivel legislativ s-a intervenit cu anumite schimbări în privința inițiatorului MSI și perfectării rezultatelor acestora, în esență nu s-a schimbat natura juridică a respectivelor măsuri. MSI tot măsuri au rămas, fiind realizate de aceiași subiecți ca și mai înainte, după aceleași reguli tactico-tehnice și, cel mai important, după aceleași principii ale ASI. Principiul îmbinării metodelor publice și secrete ce stă la baza realizării MSI, spre exemplu, lipsește din șirul principiilor procesului penal.

3. Includerea MSI în CPP al RM și restricționarea realizării acestora doar în limitele urmăririi penale și doar pentru descoperirea și cercetarea infracțiunilor a redus considerabil potențialul ASI în ceea ce privește combaterea criminalității în general și a realizării sarcinilor indicate în art.2 al Legii nr.59/2012 în mod special.

4. Modificarea prevederilor legale ce ar permite efectuarea tuturor MSI pentru realizarea tuturor sarcinilor indicate în art.2 al Legii nr.59/2012 indiferent de existența sau lipsa urmăririi penale.

⁷ Шейфер С.А. Следственные действия – правомерны ли новые трактовки? LexRussica. 2015. № 10. С. 118 // <https://www.twirpx.com/file/2131869/>



Referințe bibliografice

1. CPP al R. Moldova din 14.03.2003. [on-line]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113967&lang=ro (Vizitat: 04.06.2021).
 2. Legea RM nr.59 din 29.03.2012 cu privire la activitatea specială de investigații. [on-line]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110235&lang=ro (Vizitat: 04.06.2021).
 3. Covalciuc I. Măsurile speciale de investigații autorizate de procuror în procesul penal. Teză de doctor. Chișinău 2018. P.129. [on-line]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf (Vizitat: 03.06.2021).
 4. Hotărârea Guvernului nr.199 din 13 martie 2013.
 5. Очередин В. Т. Следственные действия в уголовном процессе. Волгоград: Академия МВД, 2008. С. 13.
 6. Шейфер С.А. Следственные действия – правомерны ли новые трактовки? LexRussica. 2015. № 10. С. 121 [on-line]. Disponibil: <https://www.twirpx.com/file/2131869/> (Vizitat: 11.06.2021).
-

Despre autor**Boris GLAVAN,**

*doctor în drept, conferențiar universitar,
Secretar Științific al Senatului
Academiei „Ștefan cel
Mare” a MAI al Republicii Moldova
e-mail: gba74@rambler.ru*